

1. óra – Házi feladat

Olvasd el a következő szöveget, és oldd meg a szöveghez kapcsolódó feladatlapot!

Az umiak lassan, finoman kiköt. Kiszállok, utánam Philippe, filmfelvevő géppel a kezében. A jégtáblán öt, meglehetősen nagy rozsmárt számolunk össze. Mászva közelítem meg a csoportot. A legnagyobb, félig felemelkedve, még mindig figyel bennünket. A négy másik is felébred, s kínosan, ügyetlenül mászik a víz felé. Egymás után csobbannak bele. Magasra csap a hullám, s himbálódzni kezd a jégtábla velünk együtt. A nagy rozsmár nem mozdul. Egyre csak figyel. Mozdulatlaná merevedünk, s még a lélegzetünket is visszatartjuk, annyira félünk, hogy ő is elmenekül. Érezzük, hogy filmünk egyik főszereplőjével állunk szemben.

A vízben lévő négy rozsmár nem távolodik el. Kiemelik a fejüket, s nézik, mi történik a szigeten. Nyilvánvalóan várják a társukat. Tanácstalanok.

Ilyen alkalmakkor meglehetősen nehéz dolog az emberi előítéletektől függetlenül magyarázni az állatok viselkedését. Vajon félnek-e a rozsmárok a várható összecsapástól? Miért nem mennek el? Aggódnak-e a hatalmas termetű pátriárkáért, aki talán a nemzetség feje?

Elején tartunk a jelenetnek, amelyet mindvégig döbbenetesnek és megrázónak érzünk. Aztán semmit sem hallunk. Egyetlen morgást sem. A jégtábla oldalát halkán csapkodja a hullámverés. A négy rozsmár egyike lassan a jégtábla felé úszik. Mit fog tenni? Kirajzolódik előttem a napfényben vastag, bozontos bajusza – akár egy nyugdíjas angol ezredesé –, apró, kifejezéstelen szeme, eldugott álla, kardszerűen hajlított, hosszú fehér agyara, mely fenyegetően mered a víz fölé. Mire készül? Ha felkapaszkodik a jégtáblára, és nekünk támad, valamennyien a vízbe fordulunk, s akkor talán a minket figyelő, mozdulatlan öreg sem marad tétlen. Az úszó rozsmár azonban nem felénk tart. Sietség nélkül jobbra fordul, s pontosan a pátriárka mellé ér.

Eléggé közel vagyok hozzájuk. Philippe úgy helyezkedett, hogy kedvező szögből filmezheti az egész jelenetet. Az umiakból nesz sem hallatszik. Mindenki halálos csendben figyel, és vár. A szabadon élő állatok élete zajlik előttünk kivételes, szinte csodálatos körülmények között.

Az öreg ebben a pillanatban, mozdulatlanságával felhagyva, előtte úszó társa felé hajtja a fejét. A szélesre nyitott orrcimpájú két vöröses fej összeborul. A vastag bajusz szálai érintik egymást. A két vastag nyak ráncos bőre vénséges fa kérgére emlékeztet... Mi történik? Mit jelent ez a párbeszéd? Az emberek és az állatok közt újra felmagasodik a meg nem értés fala. Ismét felmerül az antropomorf magyarázat kísértése. Ha a két rozsmár fejét és bajuszát egymáshoz dörzsölve beszél, akkor vajon mit mond egyik a másiknak? Vajon amelyik a vízben van, próbálja-e rávenni az öregebbiket, hogy hagyjon föl az egésszel, engedjen az embereknek, és menjen vissza a tengerbe, ahol sértetlen? Vagy éppen a harci taktikát tárgyalják meg?

Megbűvölten bámulunk. A nagy rozsmár felemeli a fejét, és ránk néz. A másik pedig visszaúszik a társaihoz, s velük együtt, az umiaktól mintegy tízméternyire várakozik. Lehetséges, hogy diplomáciai feladatot teljesített, de az öreg konoksága miatt nyilván kudarcot vallott. Annyi bizonyos, hogy valami történt az öt állat között...

A rozmárok nagyfokú szolidaritásról tesznek tanúságot. Az eszkimók jól tudják, hogy segítik egymást: ha az egyik megsebesül, a többi köréjük gyülekezik, és gyakran megtámadja a vadászt. Ez az odaadó nagylelkűség sok vérengzésre adott már okot. A társaik segítségére siető rozmárok legtöbbször maguk is a vadász áldozatául esnek.

A vízben lévő négy rozmár hirtelen, felemelt fejjel, előreszegzett agyarral, egyenesen megindul Slwooko csónakja felé. Be kell indítani a motort, s dicstelenül megfutamodni. Tisztában vagyunk a rozmárok taktikájával: agyarukat rendszerint beakasztják az umiak oldalába, és egyszerre rántanak rajta. Ezt már nem bírják ki a bőrrel borított csónokok. A négy rozmár együttes támadása esetén nincs menekvés: az umiak darabokra szakadna, és az utasai a jeges vízben találnák magukat.

Látván, hogy a csónak eltávolodik, a négy rozmár a víz alá bukik, magára hagyva a magányos öreget, aki konokul terpeszkedik jégtutaján.

Immár nincs akadálya, hogy visszatérjünk az umiakkal a jégtáblához, és felkapaszkodjunk rá. [...] Hason kúszom a nagy rozmár felé. Talán túlságosan is óvatosan, de hát mégiscsak egy billegő jégtáblán vagyok, szemközt egy két és fél tonnás állattal, amely sokkal agresszívabb az elefántfókánál.

Sikerült háromméternyire megközelítenem, anélkül, hogy reagálna, aztán feltérdelek. Ez a pozitúra kétségkívül nem nyeri el a tetszését. Ő még magasabbra emelkedik. Szinte fölém tornyosul, az agyarát felém lendíti. Kifejezetten ellenséges. Közvetlen közelből látom nagy, mogorva fejét, felmeredő bajuszát, kítátott száját és fekete torkát, amelyből hosszú, zaklatott bögés tör elő. Pusztá erődemonstráció: megpróbál elúzni napsütötte jégtáblájáról.

Kíváncsi vagyok, meg tudnám-e félemlíteni. Talpra állok, s most magasabb vagyok őnála. Felhagy a fenyegető viselkedéssel... Gyorsan hasra fekszem, mire felemelkedik. Háromszor-négyszer ismétlődik a játék: feküdj, föl... Valahányszor a jégen fekszem, támadást színlel.

Philippe filmezi a jelenetet, és közben hangosan nevet.

Végül felállok, és karommal hadonászva nagyot kiáltok. Ezzel véget is vetek a játéknak. A nagy rozmár dühösen és méltatlankodva a tengerbe merül.

(Cousteau, Jacques-Yves – Diolé, Philippe:
Vízi barátaink. Gondolat. Budapest 1980.
Fordító: Nagy Géza.)

Válaszolj a következő kérdésekre!

a) Miért csobbannak a vízbe a rozmárok az ember megjelenésekor?

.....
.....

b) Miből következtetett Cousteau kapitány arra, hogy a nagy rozmár lesz a kalandjuk főszereplője?

.....
.....

c) Miért döbbenetes és megrázó a második jelenet?

.....
.....

d) Milyen céllal úszik az egyik rozmár a jégtáblán fekvő öreg felé?

.....
.....

e) Mi készítette az embereket megfutamodásra?

.....
.....

f) Milyen mozdulat figyelmezteti a kapitányt a rozmár ellenséges magatartására?

.....
.....

g) Mi az oka annak, hogy a rozmár feladja a harcot?

.....
.....